

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle saamen kielilain muuttamisesta

Johdanto

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle saamen kielilain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi saamen kielilakia. Saamen kielilaille turvataan perustuslain ja Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten vaatimalla tavalla saamelaisten oikeus ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan sekä käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa omaa saamen kieltään, inarinsaamea, koltansaamea tai pohjoissaamea. Esitys on riippuvainen hallituksen esityksestä eduskunnalle maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi. Mahdolliset muutokset näissä uudistuksissa eivät saa heikentää saamelaisille nykyisen lainsäädännön mukaan kuuluvia kielellisiä tai kulttuurisia oikeuksia taikka kulttuuri-itsehallinnon edellytyksiä, ja tästä syystä tulee saamen kielilakia tarkistaa vastaavasti. Em. uudistusten ollessa vielä vireillä, tehdään tässä vaiheessa ainoastaan näiden uudistusten edellyttämät tärkeimmät ja kiireellisimmät muutokset saamen kielilakiin eikä kaikkia kielilain kehittämisen kannalta tärkeitä muutostarpeita ei tässä yhteydessä pystytä toteuttamaan. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2017.

Hámus ráđđehusa evttohusas riikkabeivviide sámi giellalága nuppástuhttimis

Árvalusas evttohuvo, ahte sámi giellaláhka nuppástahttojuvvo. Sámi giellalágain dorvvastuvvo vuodđolága ja Suoma čadni riikkaidgaskasaš soahpamušaid gáibidan vugiin sápmelaččaid vuogiatvuohka doalahit ja ovddidit gielaset ja kultuvrraset ja geavahit duopmostuolus ja eará eiseváldektavuodain iežaset giela ja kultuvrra, anársamegiela, nuortalašgiela dahje davvisamegiela. Evttohus lea gitta das, mo manná árvalusain, man ráđđehus addá riikkabeivviide eanagotteođastusa ja sosiála- ja dearvvasvuodafuolahusa ordnema ođastusa birra ja daidda gustojeaddji lágaid birra. Vejolaš nuppástusat dain ođastusain eai oaččo heajudit sápmelaččaid gielalaš dahje kultuvrralaš vuogiatvuodaid, mat sidjiide gullet dálá láhkamearrádušaid mielde eaige dat oaččo heajudit sápmelaččaid kulturiešstivrejumi eavttuide. Dán dihte sámi giellalága galgá dárkkistit vástideaddjiláhkkái. Go ovddabeal namuhuvvon ođastusat leat ain jođus, de dán muttus nuppástahttojuvvojit dušše dehálamos ja hohpoleamos oasis, maid berre ođasmahttit iige dál leat vejolaš ollašuttit buot dehálaš nuppástusaid, maid giellalága ovddideami dáfus berrešii dahkat. Dárkkuhussan lea, ahte láhka boahtá fápmui suoidnemánu 1. beaivvi 2017.

Hammiittás haldáttás oovdânpyehtimin ovdâskoodán säämi kielâlaavâ muttemist

Oovdânpyehtimist iävtuttuvvoo, ete säämi kielâlaavâ muttoo. Säämi kielâlavvâin turvâsteh vuâđulaavâ já Suomâ čannee aalmugjikkoskâsij sopâmušâi vaattâm vuovvijñ sâmmilij vuoigâđvuodâ paijeentoolâđ já ovdediđ jieijâs kielâ já kulttuur sehe kevttiđ tuámustooolist já eres virgeomâháást jieijâs sâmikielâ, aanaarsâmikielâ, nuorttâsâmikielâ teikâ tavesâmikielâ. Oovdânpyehtim lii kiddâ haldâttâs oovdânpyehtimist ovdâskoodân eennâmkoddeuđâsmitmin já sosiaal- já tiervâsvuodâhuolâttâs ornimuđâsmitmin sehe toid lohtâseijee laahân. Máhđuliih nubástusah tain uđâsmitmijn iä uážu hiäjusmiđ sâmmilâid tááláá lahâasâtem miel kullee kielâlijđ teikâ kulttuurlijđ vuoigâđvuodâid teikâ kulttuurjiešhaldâšem iävtuid, já tondiet säämi kielâlaavâ kalga tärhistiđ västideijeenáál. Ko om. uđâsmitmeh láá vala joođoost, ráhtojeh taan muddoost tuše tai uđâsmitmij vaattâm tergâdumoseh já huápulumoseh nubástusah säämi kielâlaahân iäge puoh kielâlaavâ ovdedem tááhust teháliih nubástustáárjuh paste taan ohtâvuodâst olášuttuđ. Lii uáivildum, ete laahâ šadda vuáimán 1 peeivi syeinimáánu 2017.

Häämas halltõõzz čuä'jtõõssân ee'ttik-kádda sää'm kiõll-lää'jj mu'ttmest

Čuä'jtõõzzâst e'tkķeet mu'ttemnalla sää'm kiõll-lää'jj. Sää'm kiõll-lää'jjin staanât vuâđđlää'jj da, má'te Lää'ddjânnam čõõnni meeraikõskksaž suâppmõõžž õõlgte, sâ'mmlai vuoigâđvuodâ tuõ'll'jed da õõu'deed kiõllâs da kulttuu'res di ââ'nned duõmmištmmest da jee'res ve'rğğnee'kķest jii'jjes sää'm kiõll, aanaarsää'm, nuorttsää'm le'be tâ'vvsää'm. Čuä'jtõõs lij čõõnnest halltõõzz čuä'jtõõzzâst ee'ttik-kádda mäddkâ'ddoođõssân da sosiaal- da tiõrvâsvuõttuõil já'rjstemoođõssân di tõid õhttnee'i lää'kķen. Vvei'tivaž muttâz tain oodõõzzin jie vuäžž hue'need sâ'mmlaid ân'jõž lää'jjšeâttmõõžž mie'ldd kuulli kiõll'laž le'be kulttuurlaž vuoigâđvuodâid le'be kulttuurjiõččvaaldšem õudldõõzzid, da tain mäainast šâdd sää'm kiõll-lää'jj ta'rķsted va'stteeinalla. Õp. oodõõzzi lee'n õin kiõtt'tõõllmest, tuejjeet tain poodd tâ'lķ tai oodõõzzi õudldem tää'rķmõõzzid da kirrsummsid muttsid sää'm kiõll-läkkä jeä't-ga pukid kiõll-lää'jj õõu'deem beä'lnn tää'rķes muttâztaarbid tain õhttvuodâst põsttu viikkâd čõõđ. Lää'kķ lij jurddum pue'tted viõ'kķe 1 peeiv'v suei'nnmannust 2017.

Vastausohjeet vastaanottajille

Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle saamen kielilain muuttamisesta. Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi.

Vaihtoehtoisesti lausunnon voi toimittaa myös suoraan oikeusministeriön kirjaamoon:

osoite: Oikeusministeriö, PL 25, 00023 Valtioneuvosto
sähköpostiosoite: oikeusministerio@om.fi

HUOM! Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Vástidanrávvagat

Vuoigatvuođaministeriija bivdá din cealkámuša hápmosis, man ráđđehus evttoha riikkabeivviide sámi giellalága nuppástuhttimis. Bivdit lágidit cealkámušaid nu ahte vástidehpet lausuntopalvelu.fi:s almmustahttojuvvon cealkámušbivdagii. Cealkámuša ii dárbbas sáddet sierra šleađgapoastta bokte iige poastta bokte.

Vai sáhtá addit cealkámuša, galgá vástideaddji registreret ja girjet iežas lausuntopalvelu.fi:ii. Dárkilut rávvagat bálvalusa geavaheami várás gávdnojit lausuntopalvelu.fi siidduin Ohjeet > Käyttöohjeet. Bálvalusa atnuiváldima doarjaga sáhtá bivdit čujuhusas lausuntopalvelu.om@om.fi.

Molssaevttolaččat cealkámuša sáhtá lágidit maid njuolga vuoigatvuohtaministeriija registrerenbáikái:

čujuhus: Oikeusministeriö, PL 25, 00023 Valtioneuvosto
šleađgapoastačujuhus: oikeusministerio@om.fi

FUOMÁŠ! Buot cealkámušat leat almmolaččat ja dat olggosaddojit lausuntopalvelu.fi:s.

Västidemravvuuh

Riehtiministeriö pivdá tii ciälkkámuš hammiittásast haldáttás oovdánpyehtimin ovdáskoodán säämi kielálaavá muttemist. Ciälkkámušaid pivdeh adeliđ nuuvt, ete västid lausuntopalvelu.fi:st almostittum ciälkkámušpivdemân. Ciälkkámuš ij taarbâš sierâ vuolgâttid šleađgapoostâ teikâ poostâ peht.

Vâi puáhtá adeliđ ciälkkámuš, västideijee kalga registeristuđ já čáládáttâđ siisâ lausuntopalvelu.fi:n. Tärhibeh ravvuuh palvâlus kevttimân láá lausuntopalvelu.fi siijđost Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvâlus kiávtunváldim torjuu puáhtá pivdeđ čujottásast lausuntopalvelu.om@om.fi.

Teikkâ ciälkkámuš puáhtá toimáttid meid njuolgist riehtiministeriö kirjimkontturân:

čujottâš: Oikeusministeriö, PL 25, 00023 Valtioneuvosto
šleađgapoostâčujottâš: oikeusministerio@om.fi

HUÁM! Puoh adelum ciälkkámušah láá almoliuh já toh almostittojeh lausuntopalvelu.fi:st.

Va'stteemvuä'pstöözz

Vuõiggâdvuođttministeria ráukk ciálkilmad hámmsest halltöözz čuä'jtössân ee'ttiĸ-kádda sää'm kiõll-lää'jj mu'ttmest. Ciálkilmid raaukât u'vdded va'sttee'l lausuntopalvelu.fi:st õlmmuum ciálkilmraukkmõ'sše. Ciálkâlm ij taarbaš vuõlŧteed jeä'rben ne'ttpää'st le'be pää'st mie'ldd.

Ciálkâlm u'vddem diõtt va'stteei šádd rekisterjõövvád da ĸee'rjtõõttád lausuntopalvelu.fi sizz. Tää'rĸab vuä'pstöözzid kääzzkõözz ââ'nnem vääras käunn'je lausuntopalvelu.fi seeidain Ohjeet > Käyttöohjeet. Kääzzkõözz ââ'nnmavä'lddem diõtt tuärj vuäitt raukkád addröözzâst lausuntopalvelu.om@om.fi.

Vuei'ttemvuõttân lij še va'lljeed tooi'mted ciâlkâlm vuõ'i'gğest vuõiggâdвуõttministeria
Ķee'rjeempäikka:
addrõs: Oikeusministeriö, PL 25, 00023 Valtioneuvosto
ne'ttpää'staddrõs: oikeusministerio@om.fi

VUÂMMAŽ! Puk uvddum ciâlkâlm lie õõlmâs da tõid õlmstââ'ttet lausuntopalvelu.fi:st.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan lausuntopalvelun kautta tai suoraan oikeusministeriölle mielellään sähköisessä muodossa viimeistään 10.3.2017 mennessä.

Áigetávval

Bivdit lágidit cealkámušaid cealkámušbálvalusa bokte dahje njuolga vuoigatvuođaministerijai millosit elektrovnnalaš hámis manjimuštá 10.3.2017.

Äigitavlu

Ciâlkkámušâid pivdeh toimâttiđ ciâlkkámušpalvâlem peht teikâ njuolgist riehtiministeriõn mielâstubboht šledgâlii häämist majemustáá 10.3.2017 räi.

Äi'gğmeä'r

Ciâlklmid raukat tooi'mted ciâlklmikääzzkõõzz mie'ldd le'be vuõ'i'gğest vuõiggâdвуõttministeriaa'je miõlstes liädglaž häämast mââimõõzzâst 10.3.2017 mõõnee'st.

Valmistelijat

Neuvotteleva virkamies Satu Kaskinen, Demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksikkö
Válmmaštallit / Ráđđádalli virgeolmmoš Satu Kaskinen, Demokratiija-, giella- ja vuođđovuoigatvuođaaššiid ovttatdat
Valmâštellee / Ráđđádellee virgealmai Satu Kaskinen, Demokratia-, kielâ- já vuáđuvuoigâdвуõđâaašij ohtâdâh
Valmštõõlli / Sagstõõlli ve'rğğneĳ Satu Kaskinen, Demokratia-, ĳiõll- da vuáđđvuõiggâdвуõtttaa'sši juâgğas
Puh. / Tel. / Te'l. +358 2951 50322, satu.kaskinen@om.fi

Liitteet:

[Luonnos hallituksen esitykseksi saamen kielilain muuttamisesta.docx](#)

[Lakiehdotus ja yksityiskohtaiset perustelut_pohjoissaame.docx](#)

[Lakiehdotus ja yksityiskohtaiset perustelut_inarinsaame.docx](#)

Jakelu:

Aanar Sämmliih ry
Anára sámesearvi ry
Anarâšah rs - Inarinsaamelaiset ry
Anarâškielâ servi rs.
City Sámit ry
Eduskunnan oikeusasiamies
Enontekiön kunta
Ihmisoikeuskeskus
Inarin kunta
Johtti sápmelaččat rs
Kolttien kyläkokous
Korkein hallinto-oikeus
Korkein oikeus
Lapin aluehallintovirasto
Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Lapin käräjäoikeus
Lapin liitto
Lapin poliisilaitos
Lapin sairaanhoitopiiri
Lapsiasiainvaltuutettu
Liikenne- ja viestintäministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry
Metsähallitus
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Paliskuntain yhdistys
Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Saamelaisalueen koulutuskeskus
Saamelaiskäräjien nuorisoneuvosto
Saamelaiskäräjät
Saamelaisneuvosto
Saa'mi Nue'tt rō – Kolttasaamelaisen kielen ja kulttuurin yhdistys
Sámi siida rs
Sámi Soster ry
Sis-Suoma Sámesearvi Bárbmu
Sisäministeriö
Sodankylän kunta
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suoma Boazosámit rs
Suoma Sámi Nuorat rs
Suoma sámiid guovddášsearvi rs
Suomen kuntaliitto

Suomen tulli
Tasa-arvovaltuutettu
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoasiainministeriö
Utsjoen kunta
Valtioneuvoston kanslia
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Vuohču sámiid searvi rs
Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Ympäristöministeriö
Ålands landskapsregering

Kysymykset / Gažaldagat / Koččamušah / Kõõčmõõžž

Yleiset huomiot luonnoksesta hallituksen esitykseksi saamen kielilain muuttamisesta /Oppalaš fuomášumit hápmosa birra, man ráđđehus evttoha riikkabeivviide sámi giellalága nuppástuhttimis /Almoliik huámmášumeh hammiittásâst haldáttâs oovdânpyehtimin säämi kielálaavâ muttemist /Takai vuámmšõõžž häämstõõžž pirr halltõõžž čuä'jtõssân sää'm kiõll- lää'jj mu'ttmest

Onko esityksessä huomioitu kaikki relevantit viranomaiset ja ovatko viittaukset viranomaisiin ajan tasalla? / Leatgo evttohusas vuhtiiváldon buot relevánta eiseválddit ja leatgo čujuhusat eiseválddiide áiggi dásis? /Láá-uv oovdânpyehtimist valdum vuotân puoh merhášittee virgeomáhááh já láá-uv čujottásah virgeomáháid áäigi tääsist? /Lie-go čuä'jtõõžžâst valddum lokku puk relevaant ve'rggnee'kk da lie-go vi'jttjõõžž ve'rggnii'kki árra ääi'j tää'zzest?

Olisiko syytä sisällyttää lakiin erillinen säännös kielellisistä oikeuksista sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluissa ja tulisiko tämä tehdä lain 32 §:ää muuttamalla vai lisäämällä kokonaan uusi säännös? Tällä hetkellä sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut on mainittu voimassa olevan lain perusteluissa, mutta käytännössä kielelliset oikeudet toteutuvat sosiaali- ja terveydenhuollossa huonosti. / Galggašiigo láhkii biddjot sierra mearrádus sosiála- ja dearvvašvuodábálvalusaide guoski gielalaš rivttiin ja berrešiigo dán dahkat nu, ahte nuppástuhtá lága 32 paragrafa vai lasihuvvogo ollásit ođđa njuolgadus? Dál sosiála- ja dearvvašvuodábálvalusat leat namuhuvvon fámus leahkki lága vuodustusain, muhto geamádagas gielalaš rievttit ollašuvvet hejot sosiála- ja dearvvasvuodáfuolahusas. /Kolgáččij-uv laahân siskálmittiđ sierâ njuolgâdus kielâlijn vuoigâdvuodâin sosiaal- já tiervâsvuodâhuolâttâspalvâlusâin já kolgáččij-uv tom toohâđ nuuvt, ete muttoo laahâ 32 § vâi nuuvt ete lasettuvoo ollásávt uđđâ njuolgâdus? Tääi sosiaal- já tiervâsvuodâhuolâttâspalvâlusah láá mainášum vyeimist orroo laavâ vuáđustásâin, mutâ keevâtlávt kielâliih vuoigâdvuodâh olášuveh sosiaal- já tiervâsvuodâhuolâttâsâst hyeneeht. / Le'čči-a máinn sii'skeed lækka jee'rab šiõttâlm kiõl'laž vuoiggâdvuodâin sosiaal- da tiõrvâsvuõttkáázzkõõžžin da õõlgçi-a tát tuejjeed lää'jj 32 § muu'ttee'l avi láá'zztee'l obbnes ođđ šiõttâlm? Tán poodd sosiaal- da tiõrvâsvuõttkáázzkõõžž lie peággtum viõggâst áárrai lää'jj vuáđtee'lmin, leša tuõttjie'llmest kiõl'laž vuoiggâdvuodâ teáuddje sosiaal- da tiõrvâsvuõttthuõlâst hue'neld.

Onko esityksessä otettu riittävästi ja tarpeeksi kattavasti huomioon meneillään oleva maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistus ja sen tuomat muutokset? / Leatgo evttohusas váldon doarvâi vuhtii jođus leahkki eanagotte- ja sosiála- ja dearvvašvuodáfuolahusa ordnenõđastus ja nuppástusat, maid dat mielddisbukta? /Láá-uv oovdânpyehtimist valdum nokko já tuárvi luávden vuotân joođoost orroo eennâmkodde- já sosiaal- já tiervâsvuodâhuolâttâs ornimuđâsmittem já ton pyehtim nubástusah? / Lie-go čuä'jtõõžžâst valddum ri'jtteeninalla lokku jáá'ttmen áárrai máddká'dd- da sosiaal- da tiõrvâsvuõttthuõl já'rjstemoođõõžž da tøn pu'httem muttâž? Kätt-a čuä'jtõs nokk puárust jáá'ttmen áárrai máddká'dd- da sosiaal- da tiõrvâsvuõttthuõl já'rjstemoođõõžž da tøn pu'httem muttsid?

Onko esityksessä huomioitu oikein viittaukset muuhun lainsäädäntöön? / Leatgo evttohusas váldon riehta vuhtii čujuhusat, mainna čujuhuvvo eará lahkamearrádusaide? /Láá-uv oovdânyehtimist valdum vuotân olmnáál čujottâsah eres lahâasâtmân? /Lie-go čuá'jtözzâst valddum puârast lokku vi'jttjöözz jee'res lää'jšeâttmööžž árra?

Suurpää Helka Johanna
Oikeusministeriö

Kaskinen Satu
Oikeusministeriö